

Wystawa w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu ***Dusze maluczkie – dzieci i dzieciństwo poprzez wieki***

Dzieciństwo co minęło, na zawsze pozostało

Jan Twardowski, *Skąd przyszło*

Dzieciństwo jest niepowtarzalnym czasem w życiu każdego człowieka, które wpływa na całą dorosłą egzystencję. Współczesna rzeczywistość dziecięca oscyluje między agresywnymi bajkami a ekologicznymi zabawkami, legislacyjnie zatwierdzonymi prawami dziecka a częstym ich łamaniem, ratowaniem życia dziecka a porzucaniem niemowląt, w końcu między dostatkiem dziecięcego świata a dziećmi żebrzącymi na ulicach. Wiele aspektów współczesnego dzieciństwa ma swoje konotacje historyczne.

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu we współpracy z Zakładem Historii Wychowania Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza na czas wakacji przygotowało oryginalną wystawę *Dusze maluczkie – dzieci i dzieciństwo poprzez wieki* adresowaną zarówno do dzieci, jak i dorosłych. Celem wystawy w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu jest nie tylko pokazanie dawnych realiów dzieciństwa, ale także wzbudzenie refleksji nad ciągłością historyczną pewnych jego aspektów oraz nad zmianami zachodzącymi w postrzeganiu dziecka.

Współpraca prof. zw. dr hab. Doroty Żołędź-Strzelczyk (Zakład Historii Wychowania WSE UAM) i mgr Agnieszki Stempin (Muzeum Archeologiczne) zaowocowała przepiękną ekspozycją poświęconą rzeczywistości dziecięcej w dawnych wiekach, otwartą przez dyrektor Muzeum Archeologicznego prof. dr hab. Marzenę Szmyt 1 lipca 2009 r. Tego dnia, w obecności licznie zgromadzonych gości, ale co najważniejsze – sporej gromadki dzieci, prof. dr hab. Dorota Żołędź-Strzelczyk wygłosiła referat wprowadzającą na temat zmian w postrzeganiu pozycji dziecka i dzieciństwa w dawnych wiekach. Współautorka wystawy zwróciła uwagę na aspekty wychowawcze, prawne oraz społeczne dzieciństwa. Mgr Agnieszka Stempin omówiła koleje losów wspólnego projektu, poczynając od narodzin samej idei zorganizowania „interaktywnej” wystawy, w myśl filozofii „przyjdź, dotknij, posłuchaj”, przez poszukiwania współpracujących instytucji, a skończywszy na charakterystyce eksponatów zgromadzonych w salach wystawienniczych poznańskiego Muzeum Archeologicznego, dziękując jednocześnie za wypożyczenie przedmiotów m.in. Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach oraz Muzeum Archeologicznemu w Elblągu.

Rzeczywistość dziecięcego świata jest wieloaspektowa. Obejmuje czas narodzin dziecka, jego otoczenie z wczesnego dzieciństwa (kolebki, strój), czas wolny spędzany najczęściej na beztrudnej zabawie i momenty smutne w życiu dziecka – chorobę oraz śmierć.

Ekspozycja została podzielona na dwie części. W pierwszej sali zgromadzono różnorodne zabawki dziecięce, zwłaszcza archeologiczne, sięgające epoki kamienia, ale też pochodzące z czasów średniowiecznych i nowożytnych. Zwiedzający znajdzie tam m.in. grzechotki, bączki, kręgle, koniki, drewniane i porcelanowe małe naczynka itp. Ekspo-

naty zostały opatrzone krótkimi historycznymi informacjami na temat pochodzenia zabawki, jej wyrobu itp. Dla dzieci przygotowano niespodzianki – można „pojeździć konno” na drewnianym koniku, strzelać z łuku, zbudować fortece z piasku, a także poczuć się jak aktor teatru animacji podczas przedstawienia, bawiąc się lalkami. Wiele z przedmiotów można stworzyć samodzielnie, wzorując się na historycznych modelach.

W drugiej sali można było zobaczyć różnorodne wyposażenie towarzyszące dziecku od narodzin do częstej przecież śmierci w dzieciństwie. Zwiedzający mógł podziwiać kołyski zawieszane u belki stropowej, oraz kołyski stojące, sposób zawinięcia niemowlęcia w tzw. powijaki, naczynia do karmienia dzieci itp. Ekspozatom towarzyszyła bogata ilustracja zdjęciowa, wzbogacona cytatami z różnych źródeł historycznych. Ponadto można było obejrzeć sprzęty codziennego użytku, np.: piec z garnkami do warzenia stawy, krosno do wyrobu odzieży, a także stroje dziecięce. Dla najmłodszych zwiedzających w tej części przygotowano m.in. odczytywanie najstarszych bajek (pochodzących z końca XVII w.) Ostatni aspekt wystawy został poświęcony śmierci dziecka – zawierał różne źródłowe opisy bólu rodziców po śmierci dziecka, a także kolekcję sarkofagów, płyt i portretów trumiennych, będących świadectwem swoistego osławiania śmierci, która nie była niczym nadzwyczajnym w ówczesnych realiach.

Wystawę można było oglądać w Muzeum Archeologicznym w Poznaniu w dniach 1 lipca – 30 września 2009 r.

*Katarzyna Kabacińska
Krzysztof Ratajczak*

Symposium Historii Edukacji na XVIII Powszechnym Zjeździe Historyków Polskich w Olsztynie, 16–19 września 2009 r.

W dniach 16–19 września 2009 r. odbył się w Olsztynie XVIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich – hasłem tegorocznego spotkania był „Powrót do źródeł”. Pierwszego dnia obrad zorganizowano aż 18 specjalistycznych sympozjów, które obejmowały szeroki zakres problematyki od czasów starożytnych aż do okresu PRL-u, uwzględniając m.in.: historię wojskowości, dzieje medycyny i farmacji, demografię historyczną, biografistykę, historię gospodarczą, geografii historyczną, dzieje parlamentaryzmu, historię prasy, historię nauki i metodologię historii. Na zjeździe nie zabrakło także historyków wychowania, którzy dyskutowali o największych wyzwaniach edukacyjnych od średniowiecza do współczesności w ramach 11 sympozjum poświęconego historii edukacji. Organizatorami tego sympozjum byli prof. Władysława Szulakiewicz z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz prof. Karol Poznański z Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.